

VINTERUTFODRING AV ÖRNAR SÄSONGEN 1992/93

Gunnar Lignell

För elfte året var de västmanländska åtlarna anslutna till riksföreningen ÖRN-72. Riksföreningen bedrev utfodring vid knappt 30 åtlar denna vinter. Liksom de närmast föregående vintrarna var denna vinter snöfattig och mild. Milda vintrar underlättar visserligen själva observerandet vid åtlarna, men försvårar i hög grad fodertransporterna. Västerfärneboäteln startade inte under säsongen, liksom den ej heller var igång den närmast föregående. Störningarna vid Ramnäsäteln, som var omfattande under säsongen 1991/92, har nära nog eliminerats. Samarbetet med jaktlaget som jagar inom området har under säsongen varit mycket bra vid denna åtel.

Något fågelskyddsområde kring Västerås-äteln skapades aldrig i samband med att skötsel-föreskrifter för Ängsö naturreservat beslutades av länsstyrelsen. Det förekom en del kraftiga protester från närboende, som framför allt såg sina fiskemöjligheter hotade, varför länsstyrelsen valde att ligga lågt med fågelskyddsområdet så länge. Åtlingen vid både Västerås och Köping sker ju i tätbefolkade områden och störningar förekommer nära nog ständigt från det rörliga friluftslivet. Uppenbarligen har dock örnarna till viss del vant sig vid sådana här störningar, eftersom åtlarna ändå nyttjas flitigt. Västerås-äteln kan också betraktas från tryggt avstånd och utgör därmed en viktig pedagogisk faktor för besökare i Ängsöreservatet. Chanserna att få se örn har ju utan tvivel ökat sedan åtlingen startade i stor skala.

Arbetsinsats vid åtlingen

Antalet utfodringstillfällen ökar något under denna säsong jämfört med närmast föregående. Mängden utlagt foder är drygt 9 ton. Mängden

utlagt foder per utfodringstillfälle minskar till 72 kilo per tillfälle. Under de hittills genomförda elva utfodringssäsongerna har 112 ton foder lagts ut vid 1 256 tillfällen.

Åtlingen startade under tidsperioden den 17 oktober - 13 november och avslutades 8-24 mars. Köping och Fagersta-åtlarna startar tidigast och samtliga åtlar utom Västerås slutade åtla helgen den 23-24 mars 1993. Säsongens arbetsinsatser framgår av tabell 1.

Tabell 1 Arbetsinsats säsongen 1992/93. Västmanlandsåtlarna.

Åtelplats	Start	Slut	Antal tillfällen	Utlagt foder (kg)
Fagersta	1.11	23.3	36	2200
Ramnäs	9.11	24.3	38	2230
Köping	17.10	24.3	42	2805
Västerås	13.11	8.3	10	1800
Summa			126	9035

Observationer

Jämfört med närmast föregående säsong minskar antalet havsörnar något, men denna säsong är ändå den näst bästa säsongen för havsörn någonsin sedan starten. Nitton olika havsörnar observerades vid åtlarna och hälften av dem utgjordes av gamla fåglar. Tre unga fåglar observerades vid åtlarna. Alla åtlarna har besök av havsörnar och Köpingsäteln uppvisar ett mycket fint resultat med sina 10 olika havsörnar. Resultatet av säsongens utfodring gör att medelvärdet observerade havsörnar, alla åldrar, ökar. Medeltalet observerade gamla havsörnar ökar från 7,2 till 7,4 och antalet subadulte havsörnar från 3,8 till 4,1 samt antalet juvenila havsörnar från 1,9 till 2,0.

Efter att ha varit på nedgång sedan säsongen 1988/89 ökar åter antalet kungssörnar på åtlarna. Det är naturligtvis de två skogsätlarna som drar till sig mest kungssörn, men även Västerås-äteln har fyra kungssörnar vid äteln, medan Köping inte observerar någon denna säsong. Antalet kungssörnar slutar på 30 fåglar denna säsong, varav hälften är subadulta fåglar. Det goda resultatet även för kungssörnen gör att medeltalet observerade fåglar även höjs för kungssörnen för både gamla och halvgamla fåglar, medan det sänks något för de allra yngsta fåglarna. Medeltalet observerade gamla kungssörnar är nu 6,2 och medeltalet för subadulta fåglar är 12,5 medan medeltalet juvenila kungssörnar är 7,5, allt räknat på säsongerna 1982/83 - 1992/93. Observationerna under den senaste säsongen redovisas i tabell 2, medan det samlade resultatet för alla elva utfodringssäsongerna redovisas i tabell 3.

Tabell 2 Observationer säsongen 1992/93, Västmanlandsätlarna.

Ätelpåts	Havsörn			Kungssörn		
	Adult	Subad	Juv	Adult	Subad	Juv
Fagersta	1	1	1	6	5	3
Ramnäs	1	1	1	1	6	4
Köping	5	4	1	-	1	-
Västerås	2	2	-	1	3	-
Summa	9	7	3	8	15	7

Ansvar för ätlingen

Ätelnsvarer har varit lika som föregående säsong, dvs Raimo Laurila har ansvar för Fagersta-äteln, Göran Nilsson för Köpings-äteln och Karl Gunnar Johansson för Ramnäs-äteln. Västerås-äteln sköttes av Bo Karlsson från Ångsö, medan undervecknad samordnade observationerna och resultatet från denna ätel. Två gemensamma räkningshelgerarrangerades under säsongen, varav en regelbundet brukar samordnas med Naturskyddsföreningens

Kungssörn. Foto Tero Nieminen.

räkning på deras projekt Havsörn-åtlar. Förutom örnar räknas då alla rovfåglar samt kråkfågel på åtlarna. Åtlarna besöks nämligen regelbundet av duvhök och utgör en stor lockelse på kråkor, skator och korp.

Tabell 3 Observationer vid åtlarna i Västmanland 1982/83 - 1992/93.

Säsong	Havsörn			Kungssörn		
	Adult	Subad	Juv	Adult	Subad	Juv
1982/83	4	4	-	7	10	9
1983/84	5	3	2	11	9	8
1984/85	6	2	1	3	12	7
1985/86	7	-	2	6	14	9
1986/87	6	1	3	6	10	8
1987/88	7	3	3	6	15	11
1988/89	10	6	2	8	20	10
1989/90	6	5	2	3	15	3
1990/91	8	6	4	2	9	5
1991/92	13	8	2	6	9	6
1992/93	9	7	3	8	15	7
Medel	7,4	4,1	2,0	6,2	12,5	7,5

Ekonomi

Ätlingen har möjliggjorts genom ekonomiska bidrag från Fagersta kommun, Surahammars kommun, länsstyrelsen i Västmanland samt Stiftelsen för turism och friluftsliv i länet genom dess Ångsö-grupp. Till alla dessa sponsorer och alla andra bidragsgivare och till dem som genom sina arbetsinsatser bidragit till det positiva resultatet riktas ett mycket varmt tack. Det är bland annat tack vare dessa insatser som örnstammen nu sakta håller på att repa sig. Du som önskar se ändå fler örnar flyga fritt kan stödja utfodringen genom att på ÖRN-72:s postgirokonto 83 36 72-9, sätta in såväl små som stora belopp. Alla pengar går oavkortat till att möjliggöra utfodring och samla information om våra största rovfåglar.

Gunnar Lignell
Jakoplansgatan 1B
723 48 Västerås